

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

**Н. В. Савінова
Д. М. Борулько**

Методичні рекомендації

**ВИКЛАДАННЯ КУРСУ
«СПЕЦІАЛЬНА МЕТОДИКА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ»
СТУДЕНТАМ СПЕЦІАЛЬНОСТІ
016 «СПЕЦІАЛЬНА ОСВІТА»
(ДЛЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ ТА ЗМІШАНОЇ ФОРМ НАВЧАННЯ)**

Миколаїв – 2021

УДК 376.36

Рецензент:

Авраменко Квітослава Богданівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри початкової освіти Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського

Методичні рекомендації «Викладання курсу «Спеціальна методика фізичного виховання» студентам спеціальності 016 «Спеціальна освіта» (для дистанційної та змішаної форм навчання)» вміщують вимоги та матеріали для підготовки студентів до семінарських занять, лабораторних занять і самостійної роботи з курсу «Спеціальна методика фізичного виховання»; включають завдання, орієнтовані на формування теоретичних знань, категоріально-понятійного апарату. Методичний посібник відповідає завданням і вимогам навчальних програм.

Рекомендовано до друку Вченою радою

МНУ імені В. О. Сухомлинського

(протокол №27 від 29.06.2021 р.)

Савінова Н. В., Борулько Д.М. «Викладання курсу «Спеціальна методика фізичного виховання» студентам спеціальності 016 «Спеціальна освіта» (для дистанційної та змішаної форм навчання)». Методичні рекомендації. Миколаїв. 2021. 35 с.

© Савінова Н.В., Борулько Д.М., 2021

Зміст

МЕТА ТА ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ КУРСУ «СПЕЦІАЛЬНА МЕТОДИКА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ»	4
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ ВИКЛАДАЧА ТА СТУДЕНТІВ	18
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ ВИКЛАДАЧА.....	19
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ	22
ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ Практичне заняття № 1	23
ЛАБОРАТОРНІ ЗАНЯТТЯ	29
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	32

МЕТА ТА ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ КУРСУ

«СПЕЦІАЛЬНА МЕТОДИКА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ»

Мета: ознайомлення майбутніх фахівців з основами теорії та практики фізичного виховання в системі спеціальної освіти, а також формування у них практичних умінь і навичок вибору та застосування оптимальних методів і прийомів корекційно-освітньої роботи, спрямованої на корекцію порушень загальної і дрібної моторики, пізнавальної та мовленнєвої діяльності, вдосконалення рухової сфери дітей з особливостями психофізичного розвитку, виховання у студентів наукового розуміння і творчого підходу до проблем фізичного виховання, формування професійних якостей майбутнього корекційного педагога.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Спеціальна методика фізичного виховання» є:

– теоретична та практична підготовка студентів до здійснення корекційно-педагогічної діяльності з фізичного виховання дітей з порушеннями психофізичного розвитку;

– забезпечення необхідної теоретичної підготовки студентів зі спеціальної педагогіки щодо цілей і завдань корекційного навчання, закономірностей розвитку в умовах онто- та дизонтогенезу, психолого-педагогічного вивчення та діагностики порушень рухової сфери, своєрідності психічного, фізичного і психомоторного розвитку дітей дошкільного та шкільного віку з особливостями психофізичного розвитку, їх навчання та виховання;

– оволодіння доступними прийомами спеціального психолого-педагогічного вивчення дітей дошкільного та шкільного віку з особливостями психофізичного розвитку;

– вивчення особливостей рухового розвитку дітей дошкільного та шкільного віку з особливостями психофізичного розвитку в цілях практичного вирішення питань адаптації цих дітей до умов перебування в загальноосвітніх

установах, здійснення індивідуального підходу до них у процесі навчання і виховання;

– ознайомлення студентів з організацією та основними напрямками роботи з фізичного виховання дітей з особливостями психофізичного розвитку;

– підготовка майбутніх корекційних педагогів до проведення систематичної роботи з пропаганди знань із фізичного виховання та формування здорового способу життя серед батьків та персоналу дошкільних і шкільних закладів для дітей з особливостями психофізичного розвитку.

– вивчення психолого-педагогічних аспектів соціальної адаптації дітей з особливостями психофізичного розвитку засобами фізичної культури.

Передумови для вивчення дисципліни: знання, уміння та навички з наступних дисциплін: вивчення навчальної дисципліни є: загальні закономірності функціонування і розвитку фізичного виховання

Навчальна дисципліна складається з 3-х кредитів.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Знає сучасні теоретичні основи предметної спеціалізації, здатний застосовувати елементи теоретичного та експериментального дослідження в професійній діяльності.

ПРН 4. Володіє знаннями сучасної методики і освітніх технологій для забезпечення якості оволодіння навчальними досягненнями.

ПРН 6. Здатний організувати і проводити психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку;

ПРН 7. Здатний вирішувати питання, пов'язані з комплектуванням та організацією діяльності спеціальних навчально-виховних закладів, здійснювати спостереження за дітьми з порушеннями мовлення, інтелекту, зору, слуху, опорно-рухових функцій і проводити з ними корекційно-педагогічну роботу на основі диференційованого та індивідуального підходу;

ПРН 13. Здатний використовувати сучасні технічні засоби навчання і

виховання, спеціальну апаратуру;

ПРН 14. Здатний співпрацювати з батьками дітей, особами, які їх замінюють, спеціалістами інших галузей (медиками, психологами, вчителями, вихователями);

ПРН 15. Здатний систематично підвищувати свою кваліфікаційну компетентність;

ПРН 16. Здатний постійно вивчати літературні джерела за профілем підготовки і суміжними питаннями;

ПРН 17. Здатний застосовувати найновіші досягнення в спеціальній освіті, здійснювати науково-дослідницьку та методичну діяльність;

ПРН 18. Здатний на практиці застосовувати знання з охорони праці;

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і 7 суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-8. Здатність працювати в команді.

ЗК-9. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК-10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

II. Фахові:

СК-17. *Психологічна компетентність (відповідно нозології).* Здатність до застосування сучасних знань про особливості розвитку дитини як суб'єктів навчального, корекційно-освітнього і навчально-реабілітаційного процесів на основі знань та умінь про їхні вікові, індивідуальні особливості та соціальні чинники розвитку і дизонтогенезу. Складниками психологічної компетентності є диференціально-психологічна, спеціально-психологічна, нейропсихологічна, психолінгвістична тощо.

СК-18. *Медико-біологічна компетентність (загальна та відповідно до нозології).* Здатність до застосування професійних медико-біологічних знань і практичних умінь і навичок, які є теоретичними основами побудови змісту корекційного, навчально-реабілітаційного процесу відповідної освітньої галузі. Здатність оцінити структуру дефекту при психофізичних порушеннях (мовлення, інтелекту, функцій опорно-рухових та сенсорних систем); потенційні можливості розвитку різних сторін особистості кожної з категорії дітей з такими вадами; здатність оцінити клініко-фізіологічні особливості і закономірності фізичного і психічного розвитку дітей з мовленнєвими, сенсорним, інтелектуальними порушеннями.

СК-19. *Корекційно-зорієнтована компетентність.* Здатність виконувати корекційну навчально-виховну роботу з профілактики, подолання вад психофізичного розвитку дітей з психофізичними порушеннями (залежно від нозології) у навчально-виховному, реабілітаційному процесі незалежно від типу закладу і форми організації навчально-виховної діяльності. Володіння засобами та методами корекції пізнавальних психічних процесів, мовлення, сенсорних порушень, порушень опорно-рухових функцій, емоційно-вольової

сфери в процесі виховання дітей. Здатність корекційно спрямовувати діяльність дитячого колективу, в якому є дитина/діти з психофізичними порушеннями. Здатність організовувати інклюзивний дитячий колектив, створювати в ньому умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої суспільної інтеграції. Здатність здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з інвалідністю в різних типів закладів підпорядкованих МОН, МООЗ, Мін. праці та соціальної політики.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

Тема 1. Фізичне виховання: історичний екскурс.

Розвиток фізичної культури в первісному суспільстві та в античний період. Розвиток фізичної культури з середньовіччя до 2-ої половини XIX століття. Розвиток зарубіжної системи фізичного виховання з 2-ої половини XIX століття до теперішнього часу. Розвиток системи фізичного виховання в Україні з часів стародавньої Русі до початку XX століття. Становлення і розвиток вітчизняної системи фізичного виховання з початку XX століття до теперішнього часу.

Тема 2. Фізичне виховання як процес активного, цілеспрямованого самовдосконалення та життєтворення.

Предмет та основні поняття теорії та методики фізичного виховання. Наукові основи теорії і методики фізичного виховання. Взаємозв'язок теорії фізичного виховання дітей з іншими науками Фізична культура в Україні. Основні принципи системи фізичного виховання. Основні ланки системи фізичного виховання

Тема 3. Сучасні концепції фізичного виховання

Руховий аналізатор як складна нейрофізіологічна система. Роль біологічних і соціальних факторів у становленні рухових функцій дитини. Основні закони (принципи) розвитку рухів. Етапи моторного розвитку дитини. Рівнява теорія побудови рухів Н. А. Бернштейна. Поняття про руховий статус.

Тема 4. Психологічні аспекти фізичного виховання особистості.

Психолого-педагогічна характеристика дітей з особливостями психофізичного розвитку. Особливості формування рухових навичок у дітей з різним ступенем розумової відсталості. Основні форми рухової недостатності, що зустрічаються у дітей з порушенням інтелекту. Психомоторика розумово відсталих дітей з позицій теорії рівневої побудови рухів. Особливості фізичного розвитку і моторики дітей з порушенням інтелекту в різні вікові періоди.

Тема 5. Етапи фізичного виховання

Психолого-педагогічна характеристика дітей з особливостями психофізичного розвитку. Особливості формування рухових навичок у дітей з різним ступенем розумової відсталості. Основні форми рухової недостатності, що зустрічаються у дітей з порушенням інтелекту. Психомоторика розумово відсталих дітей з позицій теорії рівневої побудови рухів. Особливості фізичного розвитку і моторики дітей з порушенням інтелекту в різні вікові періоди.

Тема 6. Принципи фізичного виховання

Тема 7. Напрямки фізичного виховання

Різні підходи до вивчення моторики дітей з порушеннями розвитку. Метричний підхід до вивчення моторної сфери дітей. Мотометрична шкала Н. І. Озерецького. Нейропсихологічний підхід до вивчення психомоторики дітей. Метод нейропсихологічного дослідження О. Р. Лурія. Вивчення рухів і дій за допомогою нейропсихологічних проб. Психолого-педагогічний підхід до вивчення рухової сфери дітей. Клінічний підхід до вивчення моторики.

Тема 8. Роль фізичного виховання у корекційному процесі.

Місце фізичного виховання в системі корекційно-виховної роботи в дитячому садку для дітей з порушенням інтелекту. Завдання корекційного фізичного виховання в умовах спеціального дошкільного закладу. Вибір оптимальної моделі корекції недоліків в руховій сфері. Руховий режим у

Н. В. Савінова, Д. М. Борулько
Викладання курсу «Спеціальна методика фізичного виховання»

дитячому садку для дітей з порушенням інтелекту. Розвиток рухових навичок дітей з порушенням інтелекту на фізкультурних заняттях. Здоров'язберігаючі технології в корекційно-педагогічному процесі спеціального дитячого саду. Взаємодія з сім'ями вихованців з формування здорового способу життя.

Програма навчальної дисципліни:

Кредит 1. Особливості методики фізичного виховання

Тема 1. Фізичне виховання: історичний екскурс.

Тема 2. Фізичне виховання як процес активного, цілеспрямованого самовдосконалення та життєтворення

Кредит 2. Основи методики фізичного виховання дітей

Тема 3. Сучасні концепції фізичного виховання

Тема 4. Психологічні аспекти фізичного виховання особистості.

Тема 5. Етапи фізичного виховання

Кредит 3. Соціально-педагогічне значення, задачі та спрямованість фізичного виховання

Тема 6. Принципи фізичного виховання

Тема 7. Напрямки фізичного виховання

Тема 8. Роль фізичного виховання у корекційному процесі.

3. Структура навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назви кредитів і тем	Кількість годин					
	У тому числі:					
	Усього	Л	П	Лаб.	Інд.	С.р.
1	2	3	4	5	6	7
<i>Кредит 1. Особливості методики фізичного виховання</i>						
Тема 1. Фізичне виховання: історичний екскурс.	16	2	2			12
Тема 2. Фізичне виховання як процес активного, цілеспрямованого самовдосконалення та життєтворення	14	2	2			10
Усього:	30	4	4			22
<i>Кредит 2. Основи методики фізичного виховання дітей</i>						
Тема 3. Сучасні концепції фізичного виховання	10		2	2		6

Н. В. Савінова, Д. М. Борулько
Викладання курсу «Спеціальна методика фізичного виховання»

Тема 4. Психологічні аспекти фізичного виховання особистості.	10		2	2		6
Тема 5. Етапи фізичного виховання	10	2		2		6
Усього:	30	2	4	6		18
<i>Кредит 3. Соціально-педагогічне значення, задачі та спрямованість фізичного виховання</i>						
Тема 6. Принципи фізичного виховання	10	2		2		6
Тема 7. Напрямки фізичного виховання	10		2			8
Тема 8. Роль фізичного виховання у корекційному процесі.	10	2		2		6
Усього:	30	4	2	4		20

Заочна форма навчання

Назви кредитів і тем	Кількість годин					
	У тому числі:					
	Усього	Л	П	Лаб.	Інд.	С.р.
1	2	3	4	5	6	7
<i>Кредит 1. Особливості методики фізичного виховання</i>						
Тема 1. Фізичне виховання: історичний екскурс.	16	2				14
Тема 2. Фізичне виховання як процес активного, цілеспрямованого самовдосконалення та життєтворення	14		2			12
Усього:	30	2	2			26
<i>Кредит 2. Основи методики фізичного виховання дітей</i>						
Тема 3. Сучасні концепції фізичного виховання	10		2			8
Тема 4. Психологічні аспекти фізичного виховання особистості.	10			2		8
Тема 5. Етапи фізичного виховання	10					10
Усього:	30		2	2		26
<i>Кредит 3. Соціально-педагогічне значення, задачі та спрямованість фізичного виховання</i>						
Тема 6. Принципи фізичного виховання	10			2		8
Тема 7. Напрямки фізичного виховання	10					10
Тема 8. Роль фізичного виховання у корекційному процесі.	10					10
Усього:	30			2		28

4. Теми лекційних занять
Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Особливості методики фізичного виховання</i>		
1	Тема 1. Фізичне виховання: історичний екскурс.	2
2	Тема 2. Фізичне виховання як процес активного, цілеспрямованого самовдосконалення та життєтворення	2
	Усього:	4
<i>Кредит 2. Основи методики фізичного виховання дітей</i>		
3	Тема 5. Етапи фізичного виховання	2
	Усього:	2
<i>Кредит 3. Соціально-педагогічне значення, задачі та спрямованість фізичного виховання</i>		
4	Тема 6. Принципи фізичного виховання	2
5	Тема 8. Роль фізичного виховання у корекційному процесі.	2
	Усього:	4

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Особливості методики фізичного виховання</i>		
1	Тема 1. Фізичне виховання: історичний екскурс.	2
	Усього:	2

5. Теми практичних занять
Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Особливості методики фізичного виховання</i>		
1	Тема 1. Фізичне виховання: історичний екскурс.	2
2	Тема 2. Фізичне виховання як процес активного, цілеспрямованого самовдосконалення та життєтворення	2
	Усього:	4
<i>Кредит 2. Основи методики фізичного виховання дітей</i>		
3	Тема 3. Сучасні концепції фізичного виховання	2
4	Тема 4. Психологічні аспекти фізичного виховання особистості.	2
	Усього:	4
<i>Кредит 3. Соціально-педагогічне значення, задачі та спрямованість фізичного виховання</i>		
5	Тема 7. Напрямки фізичного виховання	2
	Усього:	2

Н. В. Савінова, Д. М. Борулько
Викладання курсу «Спеціальна методика фізичного виховання»

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Особливості методики фізичного виховання</i>		
1	Тема 2. Фізичне виховання як процес активного, цілеспрямованого самовдосконалення та життєтворення	2
	Усього:	2
<i>Кредит 2. Основи методики фізичного виховання дітей</i>		
2	Тема 3. Сучасні концепції фізичного виховання	2
	Усього:	2

6. Теми лабораторних занять

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 2. Основи методики фізичного виховання дітей</i>		
1	Тема 3. Сучасні концепції фізичного виховання	2
2	Тема 4. Психологічні аспекти фізичного виховання особистості.	2
3	Тема 5. Етапи фізичного виховання	2
	Усього:	6
<i>Кредит 3. Соціально-педагогічне значення, задачі та спрямованість фізичного виховання</i>		
4	Тема 6. Принципи фізичного виховання	2
5	Тема 8. Роль фізичного виховання у корекційному процесі.	2
	Усього:	4

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 4. Психологічні аспекти фізичного виховання особистості.	2
	Усього:	2
<i>Кредит 3. Соціально-педагогічне значення, задачі та спрямованість фізичного виховання</i>		
2	Тема 6. Принципи фізичного виховання	2
	Усього:	2

7. Самостійна робота

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Особливості методики фізичного виховання</i>		
1	Тема 1. Фізичне виховання: історичний екскурс.	12

Н. В. Савінова, Д. М. Борулько
Викладання курсу «Спеціальна методика фізичного виховання»

2	Тема 2. Фізичне виховання як процес активного, цілеспрямованого самовдосконалення та життєтворення	10
	Усього:	22
<i>Кредит 2. Основи методики фізичного виховання дітей</i>		
3	Тема 3. Сучасні концепції фізичного виховання	6
4	Тема 4. Психологічні аспекти фізичного виховання особистості.	6
5	Тема 5. Етапи фізичного виховання	6
	Усього:	18
<i>Кредит 3. Соціально-педагогічне значення, задачі та спрямованість фізичного виховання</i>		
6	Тема 6. Принципи фізичного виховання	6
7	Тема 7. Напрямки фізичного виховання	8
8	Тема 8. Роль фізичного виховання у корекційному процесі.	6
	Усього:	20

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Особливості методики фізичного виховання</i>		
1	Тема 1. Фізичне виховання: історичний екскурс.	14
2	Тема 2. Фізичне виховання як процес активного, цілеспрямованого самовдосконалення та життєтворення	12
	Усього:	26
<i>Кредит 2. Основи методики фізичного виховання дітей</i>		
3	Тема 3. Сучасні концепції фізичного виховання	8
4	Тема 4. Психологічні аспекти фізичного виховання особистості.	8
5	Тема 5. Етапи фізичного виховання	10
	Усього:	26
<i>Кредит 3. Соціально-педагогічне значення, задачі та спрямованість фізичного виховання</i>		
6	Тема 6. Принципи фізичного виховання	8
7	Тема 7. Напрямки фізичного виховання	10
8	Тема 8. Роль фізичного виховання у корекційному процесі.	10
	Усього:	28

8. Індивідуальне науково-дослідне завдання

Написання наукової статті на студентську науково-практичну конференцію, пошук літературних джерел та оформлення і систематизація бібліографічних посилань, складання бібліографії.

Основне завдання цього виду діяльності – навчити студентів написанню наукової статті на студентську науково-практичну конференцію, здійснювати пошук літературних джерел та оформлювати і систематизувати бібліографічні посилання, скласти бібліографії

Загальні вимоги до виконання індивідуального завдання:

- 1) індивідуальне завдання може бути виконано у вигляді презентації або з використанням малюнків схем тощо;
- 2) доповідь за темою повинна бути чіткою, стислою, студент повинен розповідати, а не читати текст;
- 3) студент має бути підготовлений для відповіді на запитання стосовно термінів, значень, винаходів стосовно теми доповіді.

9. Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ЄКТС	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Форми поточного та підсумкового контролю. Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування,

Н. В. Савінова, Д. М. Борулько
Викладання курсу «Спеціальна методика фізичного виховання»

самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних, лабораторних робіт, уміння самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (КР, залік) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу модуля.

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Студенту виставляється відмінно коли він відмінно володіє матеріалом

Студенту виставляється дуже добре коли він відмінно володіє матеріалом але не може відповісти на питання за відповідною темою

Студенту виставляється добре коли він відмінно володіє матеріалом але не може відповісти на питання за відповідною темою та пояснити значення використаних термінів

Студенту виставляється достатньо коли студент розкриває тему наполовину

Студенту виставляється мінімальний задовільно коли студент погано орієнтується у відповідній темі

Оцінка за виконання індивідуального науково-дослідного завдання, завдань самостійної роботи виставляється з урахуванням таких параметрів:

Кількість балів у кінці семестру повинна складати від 150 до 300 балів (за 3 кредити), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Відповідний розподіл балів, які отримують студенти за 3 кредити (екзамен)

T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	КР	Накопичувальна бали/ Сума*
25	30	25	20	30	20	30	20	100	300/100*

* **Примітка** Коефіцієнт для іспиту – 0,6. Іспит оцінюється в 40 б.

10. Засоби діагностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є:

Самостійні роботи, виконання тестових завдань, контрольні модульні роботи, відео-презентація, реферативна робота.

11. Методи навчання

Усний виклад матеріалу, проблемне навчання, робота з підручником та додатковими джерелами, порівняльний аналіз; використання відеоматеріалів, інтерактивні імітаційні методи (рольові ігри, ситуативні завдання);

12. Рекомендована література

Базова

1. Герцик М.С., Вацеба О.М. Вступ до спеціальностей галузі «Фізичне виховання і спорт». Харків: ОВС, 2004. 176 с.
2. Золоті сторінки олімпійського спорту України / За ред. І.Н.Федоренка. К.: Олімпійська література, 2000. 192 с.
3. Сергієнко Л.П. Тестування рухових здібностей. К.: Олімпійська література. 2001. 439 с.
4. Шиян Б.М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. – Частина 1. Тернопіль: Навчальна книга. Богдан, 2001. 272 с. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2002. 248 с

Допоміжна

1. Кучеренко І. О. Фізична культура і спорт: Інформаційно-методичний довідник з питань фізичної культури і спорту. Київ: 2004. 1184 с.
2. Іваненко В. П., Безкопильний О.П. Теорія і методика фізичного виховання: Навчальний посібник. 4.1. Черкаси: АНТЕЇ, 2005. 263 с.

Інформаційні ресурси

1. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0752-14>
2. <http://www.vashakniga.ru/book.asp?id=199406&rbr=118>
3. www.glossary.ru/cgi-bin/gl_sch2.cgi?RKroto,lxqg9!slko.otg

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ ВИКЛАДАЧА
ТА СТУДЕНТІВ**

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ ВИКЛАДАЧА

Навчально-методичний комплекс матеріалів з дисципліни «Спеціальна методика фізичного виховання» розроблений відповідно до вимог галузевого стандарту вищої освіти.

У зміст курсу акцентується увага на фізичне виховання різних категорій аномальних дітей, що характеризується специфічними особливостями. Це продиктовано необхідністю звернути увагу студентів на визначальну роль фізичного розвитку дитини та визначенні механізмів моторних порушень при різних видах патології розвитку.

Увага викладача спрямовується на формування у студентів системного погляду на природу і структуру рухових порушень. Для дітей з порушеннями психофізичного розвитку (розумово відсталих, сенсорними порушеннями, дитячим церебральним паралічем) фізичне виховання має велике значення не тільки як засіб оздоровлення організму і формування рухових навичок, але і як засіб корекції наслідків дефектів і компенсації порушених функцій. Даний підхід може бути реалізований з опорою на міжпредметні зв'язки з науками медико-біологічного циклу.

У процесі вивчення курсу «Спеціальна методика фізичного виховання» необхідно сформувавши у студентів уявлення про основні види діяльності корекційного педагога в системі комплексного супроводу осіб з вадами розвитку.

Корекційно-компенсаторна робота проводиться у двох тісно взаємопов'язаних напрямках.

Корекція і компенсація основного дефекту і вторинних порушень, обумовлених основним захворюванням дитини, шляхом виконання рухових завдань, спрямованих на розвиток м'язових відчуттів, орієнтування в просторі і часі, здатності відчувати темп, швидкість рухів, їх амплітуду, ступінь напруження і розслаблення м'язів тощо.

Подолання дефектів фізичного розвитку та порушень моторики у

аномальних дітей, що відзначається відставанням у зрості, диспропорційністю статури, недостатністю м'язової сили, викривленням хребта тощо.

Крім того, у зазначеній категорії дітей часто зустрічаються парези та паралічі, стерті рухові порушення, які мають прояв у розкоординованості, скутості рухів, швидкій стомлюваності, невмінні виконувати складні рухові акти. Ці порушення в поєднанні з основним дефектом зумовлюють застосування патогенетично-обґрунтованої методики і спеціальних прийомів фізичного виховання аномальних дітей, суто індивідуальних за характером дефекту.

Корекційно-компенсаторна спрямованість освітнього процесу визначає основне завдання методики фізичного виховання. Увага викладача має спрямовуватися на наступним ключових моментах.

Однією з основних задач фізичного виховання в спеціальній школі є зміцнення здоров'я та загартування організму учнів. Це досягається систематичними фізичними вправами у поєднанні із загартовуючими процедурами при дотриманні гігієнічних умов та під лікарським контролем. Велику роль відіграють масові оздоровчі заходи в режимі дня освітнього закладу: ранкова гімнастика, фізкультхвилинки на загальноосвітніх заняттях, спеціально організовані уроки фізичної культури, ігри та вправи на чистому повітрі, чергування відпочинку та рухового навантаження дітей.

У спеціальних дитячих установах фізичне виховання має організовуватися через вплив на загальний стан вихованців та розвиток порушених хворобою функцій організму.

Спеціальне обстеження різних категорій аномальних дітей показало, що характерною особливістю їх соматичного стану є порушення акту дихання. Тому в систему фізичного виховання аномальних дітей обов'язково мають включатися дихальні вправи, спрямовані на корекцію дихання, вироблення глибини, ритмічності дихання, регуляцію співвідношення дихання з рухами. З роботою по зміцненню здоров'я дітей тісно переплітається задача їх

гармонійного фізичного розвитку, що полягає в нормальній діяльності внутрішніх органів і систем, виробленні правильної постави, високому розвитку рухових якостей: сили, швидкості, спритності, витривалості. Гармонійне фізичний розвиток має велике значення для підготовки учнів до самостійної трудової діяльності.

Формування рухових умінь і навичок у аномальних дітей - це, насамперед, допомога природному процесу формування вікових моторних функцій, розвиток яких буває нерідко сповільненим. Крім того, необхідно формувати у дитини такі рухові вміння та навички, які вона самостійно не може засвоїти через основний дефект або його вторинні наслідки.

Формування життєво важливих рухових умінь і навичок у аномальних дітей допомагає їм засвоїти найбільш економічні і правильні способи ходи, бігу, маніпуляцій з предметами і ін. Система фізичного виховання аномальних дітей спрямована на формування у них таких морально-вольових якостей, як мужність, сміливість, рішучість, організованість, винахідливість, почуття дружби, звичка до порядку, чіткість в роботі і т. д.

Наявність достатнього обсягу публікацій з проблеми особливостей розвитку моторних функцій у осіб з вадами розвитку дозволяє організувати самостійну роботу студентів у мікрогрупах. Підсумком даного виду діяльності може бути повідомлення, презентацією.

Розглядаючи питання організації коригуючого і відновного навчання, необхідно зупинитися на взаємодії фахівців різного профілю. При вивченні даної теми доцільно використовувати моделювання фрагментів занять з його подальшим аналізом.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ

Вивчення курсу «Спеціальна методика фізичного виховання» має розпочатися з ознайомлення з програмою курсу, обов'язковими компонентами якої є: перелік тем, що підлягають засвоєнню; списки навчальних посібників і рекомендованої літератури; список контрольних питань; завдання для самостійного виконання.

Вивчати дану дисципліну слід, переходячи від теми до теми, нічого не пропускаючи і не забігаючи вперед. Це зумовлено внутрішньою логікою науки, рухом від простого до складного. Тільки так можна досягти повного розуміння дисципліни, правильної орієнтації в спеціальній літературі, формування власної точки зору.

Після ознайомлення з основною літературою по темі спробуйте самостійно відповісти на контрольні питання. Якщо це виникає труднощі, поверніться до відповідних глав або розділів підручника, займіться пошуком додаткової літератури. В процесі освоєння дисципліни вам необхідно: усвідомити її зв'язки з іншими галузями знань; засвоїти понятійний апарат; оволодіти необхідною інформацією; засвоїти основні досягнення в цій галузі знань; представити спектр невирішених проблем.

У процесі вивчення дисципліни необхідно виконувати письмові завдання, при підготовці яких слід приділити особливу увагу розкриттю основного змісту питання. Готуючи повідомлення на пропоновану тему, намагайтеся зрозуміти авторську логіку викладу матеріалу, зупиняйтеся на ключових моментах, не перевантажуйте повідомлення дрібними деталями. При підготовці електронних презентацій, що ілюструють ваше повідомлення, виносьте на слайди тільки найціннішу інформацію, намагайтеся представити її в графічній формі, уникайте великих за обсягом слайдів.

При роботі з різноманітними публікаціями ви можете погоджуватися з авторами, або, навпаки, аргументовано з ними полемізувати. Тільки так ви зможете сформулювати власну позицію.

ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття № 1

Тема: Теоретичні основи спеціальної методики фізичного виховання дітей з особливостями психофізичного розвитку. Мета і завдання курсу.

План:

1. Предмет та основні поняття теорії та методики фізичного виховання.
2. Наукові основи теорії і методики фізичного виховання.
3. Основні принципи системи фізичного виховання
4. Основні ланки системи фізичного виховання

Завдання:

Підготувати доповідь «Фізичне виховання - суспільне явище»

Практичне заняття № 2

Тема: Становлення системи фізичного виховання.

План:

1. Розвиток фізичної культури в первісному суспільстві та в античний період.
2. Розвиток фізичної культури з середньовіччя до 2-ої половини XIX століття.
3. Розвиток зарубіжної системи фізичного виховання з 2-ої половини XIX століття до теперішнього часу.
4. Розвиток системи фізичного виховання в Україні з часів стародавньої Русі до початку XX століття.
5. Становлення і розвиток вітчизняної системи фізичного виховання з початку XX століття до теперішнього часу.

Завдання:

1. Представити у вигляді схеми ключові завдання з розвитку фізичної культури і спорту.

2. Скласти тези до статті Н. Пангелова, Д. Харіна «Аналіз наукових досліджень проблеми фізичного виховання дітей раннього та дошкільного віку. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. - 2013. -№3. - С.76-80.

Практичне заняття № 3

Тема: Становлення рухової функції в онтогенезі.

План:

1. Руховий аналізатор як складна нейрофізіологічна система.
2. Роль біологічних і соціальних факторів у становленні рухових функцій дитини.
3. Основні закони (принципи) розвитку рухів.
4. Поняття про руховий статус.

Завдання:

Тематика доповідей:

1. Етапи моторного розвитку дитини.
2. Рівнева теорія побудови рухів Н.А. Бернштейна

Практичне заняття № 4

Тема: Причини і механізми порушень рухових функцій.

План:

1. Причини і механізми порушень розвитку рухових функцій у дітей (за О.М. Мастюковою).
2. Порушення м'язового тону.
3. Недостатність довільних рухів. Наявність насильницьких рухів. Сформованість реакцій рівноваги і координації рухів.
4. Недостатність рухових функцій як загальна закономірність порушеного розвитку. Ступінь тяжкості рухових порушень.

5. Особливості розвитку рухових функцій і психомоторики у дітей з наслідками органічного ураження ЦНС.

Завдання:

Представити у вигляді таблиці або схеми:

1. Причини і механізми порушень розвитку рухових функцій у дітей.
2. Ступінь тяжкості рухових порушень.
3. Особливості розвитку рухових функцій і психомоторики у дітей з наслідками органічного ураження ЦНС.

Практичне заняття № 5

Тема: Особливості рухової сфери дітей з особливостями психофізичного розвитку.

План:

1. Психолого-педагогічна характеристика розумово відсталих дітей.
2. Особливості формування рухових навичок у дітей із різним ступенем розумової відсталості.
3. Основні форми рухової недостатності у дітей з порушенням інтелекту.
4. Психомоторика розумово відсталих дітей за теорією рівневої будови рухів.
5. Особливості фізичного розвитку і моторики дітей із порушенням інтелекту в різні вікові періоди

Завдання:

1. Скласти психолого-педагогічну характеристику на дитину з порушенням інтелекту.
2. У вигляді таблиці представити:
Аналіз психомоторики дитини з порушенням інтелекту з позиції рівневої теорії побудови рухів.
Особливості фізичного розвитку дітей з порушенням інтелекту в різні

вікові періоди.

Практичне заняття № 6

Тема: Методи вивчення моторики

План:

1. Наукові підходи вивчення моторики у дітей з порушеннями розвитку.
2. Метричний підхід до вивчення моторної сфери у дітей.
3. Нейропсихологічний підхід до вивчення психомоторики дітей.
4. Психолого-педагогічний підхід до вивчення рухової сфери дітей.
5. Клінічний підхід до вивчення моторного розвитку дітей.

Завдання:

Представити у вигляді таблиць:

- 1) Мотометрична шкала Н.І. Озерецького.
- 2) Метод нейропсихологічного дослідження О.Р. Лурія.
- 3) Вивчення рухів і дій за допомогою нейропсихологічних проб.

Практичне заняття № 7

Тема: Фізичне виховання дітей з ООП

План:

1. Цілі та завдання фізичного виховання в системі корекційно-виховної роботи закладу дошкільної освіти для дітей з ООП
2. Руховий режим у дошкільному навчальному закладі для дітей з ООП.
3. Розвиток рухових навичок дітей з порушенням інтелекту на фізкультурних заняттях.

Завдання:

1. Підготувати повідомлення «Організація рухового режиму в закладі дошкільної освіти» або «Особливості організації та проведення фізкультурних занять для дітей з ООП»
2. Скласти конспекти занять з фізичної культури для дітей старшого дошкільного віку з порушеннями інтелекту

Практичне заняття № 8

Тема: Фізичне виховання розумово відсталих дітей у школі VIII виду

План:

1. Основні завдання фізичного виховання в школі
2. Планування навчального матеріалу на уроках фізкультури.
3. Методика проведення уроку фізкультури в школі
4. Позакласна робота з розвитку рухових навичок
5. Формування в учнів здорового способу життя в сім'ї та школі.

Завдання:

Підготувати повідомлення на тему:

1. Система фізкультурно-оздоровчої роботи в школі
2. Урок фізкультури в початкових класах школи
3. Скласти конспект уроку фізкультури в початкових класах.

Практичне заняття № 9

Тема: Фізичне виховання учнів 1-4 класів школи для дітей із ТПМ.

План:

1. Удосконалювання рухів і сенсомоторного розвитку у дітей із ТПМ
2. Корекція окремих сторін психічної діяльності у дітей із ТПМ
3. Розвиток різних видів мислення (наочно-образного, словесно-логічного) у дітей із ТПМ.
4. Корекція порушень у розвитку емоційно-особистої сфери у дітей із ТПМ.
5. Розвиток мови та формування мовленнєвого дихання у дітей із ТПМ.

Завдання:

Розробити тематику спецкурсу з лікувальної фізкультури для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку з порушеннями мовлення.

ЛАБОРАТОРНІ ЗАНЯТТЯ

Лабораторне заняття № 1

Тема: Організація обстеження рухових функцій дітей з порушеннями інтелекту в спеціальних дошкільних установах.

План:

1. Ознайомлення студентів з організацією обстеження рухових функцій у дітей з порушеннями інтелекту у спеціальних дошкільних установах.
2. Обстеження моторики дитини з порушенням інтелекту за допомогою метричних методів.
3. Обстеження психомоторики дитини з порушеннями інтелекту за допомогою нейропсихологічних проб.

Завдання:

1. Складання протоколів та карт здоров'я за підсумками обстеження.

Лабораторне заняття № 2

Тема: Планування занять із фізичної культури з дітьми старшого дошкільного віку з порушеннями інтелекту

План:

1. Основні вимоги до планування навчального матеріалу з фізкультури
2. Календарний розподіл програмного матеріалу.
3. Оперативне планування заходів із фізкультури.
4. Облік роботи з фізкультури у спеціальному дошкільному початковому закладі.

Завдання:

Розробити календарний план роботи групи з фізичної культури у середній, старшій групах дошкільного навчального закладу компенсуючого типу.

Лабораторне заняття № 3

Тема: Розвиток рухових навичок дітей дошкільного віку з порушенням інтелекту на фізкультурних заняттях.

План:

1. Типи занять з фізичної культури
2. Структура та зміст занять з фізичної культури
3. Способи організації дітей на заняттях з фізичної культури
4. Особливості проведення занять з фізичної культури у різних вікових групах

Завдання:

1. Скласти план-конспект заняття з фізкультури для дітей із ТПМ старшої групи спеціального дошкільного закладу для дітей з тяжкими порушеннями мовлення.
2. Переглянути та проаналізувати заняття з фізкультури з дітьми з вадами психофізичного розвитку.

Лабораторне заняття № 4

Тема: Здоров'язберігаючі технології в корекційно-педагогічному процесі спеціального дитячого закладу.

План:

1. Оптимальна рухова активність - необхідна умова всебічного розвитку дітей
2. Керівництво самостійною руховою діяльністю дітей
3. Організація активного відпочинку дітей

Завдання:

1. Розробити комплекс ранкової гімнастики та гімнастики після денного сну.
2. Підібрати лексичний матеріал для проведення фізкультурних хвилинок та фізкультурних пауз та змоделювати на занятті.

Лабораторне заняття № 5

Тема: Планування навчального матеріалу на уроках фізкультури.

Методика проведення уроку фізкультури в школі VIII виду.

План:

1. Аналіз «Програми спеціального навчального закладу для дітей з ООП»
2. Визначити методологічні основи проведення уроків фізичної культури.

Завдання:

1. Скласти план-конспект комбінованого уроку фізкультури.
2. Скласти план-конспект уроку фізкультури оздоровчої спрямованості.
3. Скласти план-конспект уроку фізкультури корекційної спрямованості.
4. Скласти план-конспект уроку фізкультури виховної спрямованості
5. Скласти план-конспект уроку освітньої спрямованості.

Лабораторне заняття № 6

Тема: Позакласна робота з розвитку рухових навичок у спеціальній школі для учнів із ТПМ.

План:

1. Секції за видами спорту для дітей із ООП.
2. Секції загальної фізичної підготовки для дітей із ООП.
3. Шкільні фізкультурно-масові та спортивні заходи

Завдання:

1. Скласти доповідь на тему «Інваспорт в моєму регіоні»
2. Скласти план-конспект фізкультурно-оздоровчого заходу для учнів 1-4 класів школи для дітей з ТПМ.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Білокопитова Ж. А. Гімнастика: краса і здоров'я / Ж. А. Білокопитова, Л. М. Мовчан, Н. А. Щербакова. – Київ : Здоров'я, 1991. – 104 с. – 5-311- 02488-7.
2. Білокопитова Ж. А. Оздоровча художня гімнастика: теорія і методика : навч. посіб. / Ж. А. Білокопитова, Л. К. Кожевнікова. – Київ ; Миколаїв : [б. в.], 2008. – 199 с. – 966-7133-84-2.
3. Бубела О. Ю. Навчально-методичний посібник з курсу загальної гімнастики / Бубела О. Ю., Петрина Р. Л., Сениця А. І. – Львів : [Видав. центр ЛНУ ім. І.Франка], 2001. – 100 с.
4. Васильков Г. А. Гімнастика у режимі дня школяра / Г. А. Васильков. – Київ : Здоров'я, 1972. – 148 с.
5. Винокурова Л. Оздоровча гімнастика для всіх : навч. посіб. / Лідія Винокурова. – Рівне : [б. в.], 2002. – 201 с. – 5-7695-0853-1.
6. Гимнастика и методика преподавания : учебник / под общ. ред. В. М. Смолевского. – Изд. 3-е, перераб. и доп. – Москва : Физкультура и спорт, 1987. – 335 с.
7. Гимнастика : учеб. для ин-тов физ.культуры / под ред. А. М. Шлемина, А. Т. Брыкина. – Изд. 2-е. – Москва : Физкультура и спорт, 1979. – 216 с.
8. Гимнастика : учебник / [под ред. А. Т. Брыкина и В. М. Смолевского] . – Москва : Физкультура и спорт, 1985. – 367 с.
9. Гімнастика : навч. посіб. / [підгот. Б. В. Барчук, Л. К. Таран, Л. І. Хвуст та ін. ; під заг. ред. Б. М. Грабчука]. – Івано-Франківськ : [б. в.], 2002. – 112 с.
10. Гонтарук Л. Профілактично-лікувальна гімнастика в школі : навч. посіб. / Л. Гонтарук. – Львів : Львівська політехніка, 2001. – 144 с. – 966-553-093-3. 2

11. Грабчук Б. Гімнастика. Термінологія, стройові та загальнорозвиваючі вправи : метод. розроб. / Б. Грабчук, О. Шумелда. – [Б. м] : [б. в.], 2003. – 52 с.
12. Дейнеко А. Х. Гімнастика та методика викладання : навч. посіб. / А. Х. Дейнеко, М. К. Марченко. – Харків : ХДАФК, 2013. – 166 с.
13. Зотов А. В. Атлетична гімнастика : навч. посіб. / А. В. Зотов, В. І. Терещенко. – Київ : КНЕУ, 2004. – 160 с. – 966-574-616-2.
14. Іващенко О. В. Загальнорозвиваючі вправи : метод. посіб. / О. В. Іващенко, О. М. Худолій, Т. В. Карпунець. – Харків : ОВС, 2000. – 59 с. – 966-7858-02-2.
15. Ісакован В. Я. Вправи для профілактики порушень постави / В. Я. Ісакован // Фізичне виховання в школах України. – 2013. – № 4. – С. 16–20.
16. Лящук Р. П. Гімнастика : навч. посіб. [у 2-х ч.] / Р. П. Лящук, А. В. Огнистий. – Тернопіль : [ТДПУ], 2000. – Ч. 1. – 163 с. – 966-7425- 38-Х.
17. Лящук Р. П. Гімнастика : навч. посіб. [у 2-х ч.] / Р. П. Лящук, А. В. Огнистий. – Тернопіль : [ТДПУ], 2001. – Ч. 2. – 211 с. – 966-7425- 38-Х.
18. Мишаков О. С. Спортивна гімнастика / О. С. Мишаков, В. О. Смирнов. – Київ : Здоров'я, 1971. – 99 с.
19. Навчальна програма з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів 10–11 класи. Рівень стандарту. Варіативні модулі. Гімнастика. Легка атлетика. Футбол // Фізичне виховання в школі. – 2011. – № 1. – С. 4–12.
20. Огниста К. М. Стройові вправи у фізичному вихованні молодших школярів : навч. посіб. / Огниста К. М. – Тернопіль : Астон, 2001. – 58 с.
21. Одінаєв О. К. Організація і методика проведення навчальних занять з розділу фізичної підготовки: гімнастика : навч.-метод. посіб. / З О. К. Одінаєв, А. І. Маракушин, В. В. Золочевський. – Харків : [б. в.], 2005. – 33 с.
22. Онищенко І. М. Навчальна робота з гімнастики в середній школі : [навч. посіб.] / І. М. Онищенко. – Київ : Радянська школа, 1967. – 173 с.

Н. В. Савінова, Д. М. Борулько
Викладання курсу «Спеціальна методика фізичного виховання»

23. . Петрина Р. Л. Основна гімнастика : навч.-метод. посіб. / Р. Л. Петрина, О. Ю. Бубела. – Львів : [Укр. технології], 2002. – 114 с.

24. Силаєва Н. М. Художня гімнастика / Н. М. Силаєва. – Київ : Здоров'я, 1971. – 138 с.

25. Староверов С. С. Основи китайської оздоровчої гімнастики / С. С. Староверов, В. П. Меньшиков. – Київ : Здоров'я, 1992. – 175 с. – 5- 311-02439-9.

26. Стройові та загальнорозвиваючі вправи : метод. реком. / за ред. В. М. Афоніна. – Львів : ЛДІФК, 1990. – 24 с.

27. Сутула В. О. Основна гімнастика в школі (5–6 класи) : навч.-метод. посіб. / В. О. Сутула, А. Х. Дейнеко. – Харків : ХДАФК, 2015. – 106 с.

28. Худолій О. М. Основи методики викладання гімнастики : навч. посіб. [у 2-х ч.] / О. М. Худолій. – [Вид. 3-є, випр. і доп.]. – Харків : ОВС, 2004. – 414 с. – 966-7858-35-9.

29. Худолій О. М. Основи методики викладання гімнастики : навч. посіб. [у 2-х т.] / О. М. Худолій. – [Вид. 4-є, випр. і доп.]. – Харків : ОВС, 2008. – Т. 1. – 407 с. – 966-7858-54-5.

30. Худолій О. М. Основи методики викладання гімнастики : навч. посіб. [у 2-х т.] / О. М. Худолій. – [Вид. 4-є, випр. і доп.]. – Харків : ОВС, 2008. – Т. 2. – 463 с. – 966-7858-54-5.

Допоміжна:

1. Бернштейн Н. А. О построении движений. М.: Медгиз, 1947. 255 с.
2. Бернштейн Н. А. Очерки по физиологии движений и физиологии активности. - М.: «Медицина», 1966. - С.67 - 93.

3. Бутко Г.А. Физическое воспитание детей с задержкой психического развития. - М.: Книголюб, 2006. - 144 с.

